

Uvod

Massimiliano Angelotti
Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia

Projekt CROSSMOBY (akronim za Čezmejno celostno prometno načrtovanje in intermodalne storitve potniškega prometa) smo zasnovali, da bi ponovno vzpostavili čezmejne železniške storitve med Slovenijo in Italijo ter da bi spodbudili poglobljeno čezmejno razpravo glede načrtovanja mobilnosti. Projekt predstavlja konkreten prispevek k izboljšanju čezmejne mobilnosti in sloni na dveh stebrih: načrtovanju trajnostnejše mobilnosti in uvedbi novih prevoznih storitev. Ta dva stebra sta pravzaprav osnova, na katero se opirata srednjeročna in dolgoročna strategija, ki jo razvijamo z aktivnim sodelovanjem in podporo oblikovalcev politike in glavnih zainteresiranih deležnikov na območju, ki ga pokriva Program čezmejnega sodelovanja Interreg Italija-Slovenija.

Projekt CROSSMOBY je nastal kot rezultat pogovorov tako na politični kot strokovni ravni, ki so jih vodili med leti 2016 in 2018 v sklopu delovnih sestankov Skupnega odbora Furlanije Julijske krajine in Republike Slovenije na temo transporta. Odobren je bil 25. julija 2018 in se je začel izvajati 1. septembra 2018, sofinanciran pa je bil iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Skupno trajanje projekta je 42 mesecev.

Prvi pomembnejši rezultat, ki ga je projekt prinesel, so čezmejne železniške storitve, vzpostavljene 9. septembra 2018 na odseku med Trstom in Ljubljano, po »Južni železnici«, 577 km dolgi progi, ki so jo zgradili na polovici 19. stol. po predlogi načrta beneškega inženirja Carla Ghege in je povezovala Dunaj s tržaškim pristaniščem. Projekt je obudil zgodovinsko povezavo med Ljubljano in Trstom, prav tako pa je omogočil ponovno povezavo Benetk z Ljubljano preko sinhroni-

zirane povezave Trst-Benetke in obratno. Poleg tega nova čezmejna povezava Videm/Trst-Ljubljana s skupno dolžino 223 km omogoča tudi nadaljnje širjenje železniškega prometa po celotnem ozemlju; tako v Furlaniji-Juljski krajini kot na slovenski strani (storitve, ki jih je do leta 2008 opravljal vlak Eurocity »Casanova« na relaciji Ljubljana-Trst-Benetke, so ustavljale le v nekaterih krajih ob progi).

Ponudba novih železniških storitev, ki je rezultat uspešnega sodelovanja med železniškima operaterjema (Trenitalia in Slovenske železnice), daje dodaten pomen čezmejni železniški mobilnosti, ki sedaj zagotavlja boljše povezave med ozemlji in neposredno povezuje ne le Trst, Videm in Benetke s slovensko prestolnico Ljubljano, ampak tudi druga pomembna središča v Sloveniji, Furlaniji-Juljski krajini in Benečiji, ki so ključna zaradi njihovega turističnega pomena in intermodalne mobilnosti.

Izvajanje čezmejne železniške storitve na progi Trst / Videm-Ljubljana pa ni edina eksperimentalna dejavnost v okviru projekta CROSSMOBY. Partnerstvo je uvedlo vrsto pilotnih ukrepov, osredotočenih na trajnost in intermodalnost (kolo-vlak, kolo-čoln, kolo-avtobus), ki prebivalstvu območja čezmejnega sodelovanja in turistom, ki ga obiskujejo, ponuja dodatne možnosti in oblike mobilnosti. Vse to je podprto s strani načrtovanja mobilnosti, ki se ne osredotoča več le na urbano območje, temveč skuša predlagati nove rešitve na regionalni in čezmejni ravni.

Pri ukvarjanju z izzivi čezmejnega prometa in mobilnosti, predstavljata projekt CROSSMOBY in pričujoča knjiga pomemben doprinos temu, čemur Evropska unija poziva že vrsto let: vzpostavitev sistema nemotene mobilnosti, da bi okrepili kohezijo in pospešili integracijo v EU. Ustvarjanje pogojev, ki omogočajo vzpostavitev dejanskega sistema mobilnosti, je obenem tudi predpogoj za regionalno gospodarsko rast, teritorialno kohezijo in razvoj potencialnih čezmejnih regij. Gospodarski razvoj in ustvarjanje delovnih mest v obmejnih regijah sta odvisna tudi od koristi, ki jih te regije pridobijo preko čezmejnega trgovanja. Izboljšanje ponudbe in kakovosti železnice, cest in vodnih povezav ter storitev prispeva tudi k izboljšanju kakovosti življenja prebivalcev in večji privlačnosti teh krajev za turizem.